

dr. sc. Tamara Turza-Bogdan
dr. sc. Vladimira Velički
Slavica Pospíš

ČITAM i PIŠEM 2

Radna čitanka iz hrvatskoga jezika za drugi razred osnovne škole

*Udžbenik je namijenjen učenicima kojima je određen primjereni program
osnovnog odgoja i obrazovanja*

1. izdanje

2020.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb

Nova Ves 23 a

Za nakladnika

Miro Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednica za Hrvatski jezik u razrednoj nastavi

Tihana Bilešić

Prilagodba

Željka Butorac, prof. log.

Recenzija

Zehra Delić

dr. sc. Jelena Vignjević

Ivana Mravinac Podnar, prof. log.

Lektura

Kristina Ferenčina

Korektura

Ivana Đerke

Likovno i grafičko oblikovanje

Leona Vertuš

Ilustracija

Nataša Knežević

Fotografija

Alfa d. d.

shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tisak

Mediaprint tiskara Hrastić

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika za učenike s teškoćama u razvoju rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske: **KLASA: UP/I-602-09/20-03/00463, URBROJ: 533-06-20-0002** od **10. srpnja 2020. godine**.

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem **001069742**.

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT	CIJENA
124 str.	315 g	265 mm (v) x 210 mm (š)	75,00 kn

Digitalno izdanje dostupno je na digitalnoj platformi *mozaLearn* na internetskoj adresi **www.mozaweb.com/hr** pod identifikacijskim brojem **HR-ALFA-HRV2-2628**.

©Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive *mozaBook*, *mozaWeb* i *mozaLearn*, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

Odgojno-obrazovni ishodi za Hrvatski jezik:

- OŠ HJ A.2.1.** Učenik razgovara i govori u skladu s temom iz svakodnevnoga života i poštuje pravila uljudnoga ophođenja.
- OŠ HJ A.2.2.** Učenik sluša jednostavne tekstove, točno izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta.
- OŠ HJ A.2.3.** Učenik čita kratke tekstove tematski prikladne učeničkomu iskustvu, jezičnomu razvoju i interesima.
- OŠ HJ A.2.4.** Učenik piše školskim rukopisnim pismom slova, riječi i kratke rečenice u skladu s jezičnim razvojem.
- OŠ HJ A.2.5.** Učenik upotrebljava i objašnjava riječi, sintagme i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom.
- OŠ HJ A.2.6.** Učenik uspoređuje mjesni govor i hrvatski standardni jezik.
- OŠ HJ B.2.1.** Učenik izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja književnoga teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom.
- OŠ HJ B.2.2.** Učenik sluša/čita književni tekst i razlikuje književne tekstove prema obliku i sadržaju.
- OŠ HJ B.2.3** Učenik samostalno izabire književne tekstove za slušanje/čitanje prema vlastitome interesu.
- OŠ HJ B.2.4.** Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
- OŠ HJ C.2.1.** Učenik sluša/čita medijski tekst oblikovan u skladu s početnim opismenjavanjem i izdvaja važne podatke.
- OŠ HJ C.2.2.** Učenik razlikuje medijske sadržaje primjerene dobi i interesu.
- OŠ HJ C.2.3.** Učenik posjećuje kulturne događaje primjerene dobi i iskazuje svoje mišljenje.

U izdanju se uz naziv *pisana slova rabi* i naziv *školsko rukopisno pismo*, preuzet iz *Hrvatskog pravopisa Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* (Zagreb, 2013.).

Uz tiskano izdanje postoji i digitalna inačica s dodatnim sadržajima i zadatcima.

Neki su tekstovi neznatno skraćeni ili promijenjeni
iz metodičko-pedagoških razloga.

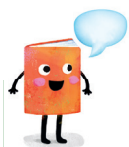
Draga učenice, dragi učeniče!

Sada već puno bolje čitaš.
Željele bismo da ova čitanka bude knjiga
iz koje ćeš rado čitati.
Pritom ćeš mnogo toga naučiti.
U tome će ti pomoći tvoj učitelj / tvoja učiteljica.

Želimo ti mnogo uspjeha!
Tamara, Slavica i Vladimira

ZNAKOVI U ČITANCI

IZRECI

RAZMISLI I STVARAJ

MOŽEŠ I OVO

PROČITAJ U UDŽBENIKU*

ZAPAMTI

*Pročitaj na istaknutoj stranici — poveznica između udžbenika i čitanke.

GDJE ĆEMO SMIJEH SIJATI

OTKRIVAM

- zagonetke, pjesme, priče, bajke, igrokaze o jeseni, prijateljima, zavičaju, životinjama i prirodi
 - kiticu i stih u pjesmi
- slikovnice i knjige u knjižnici
 - časopise za djecu
- hrvatski standardni jezik, riječi mjesnoga govora

IZRAŽAVAM SE

- govorom, pisanjem, crtanjem, glazbom i pokretom

ZAMIŠLJAM, STVARAM

- svoje misli, osjećaje, doživljaje

ZAGONETKA

Pune su nas knjige,
puna su nas štiva,
bez nas abeceda
ne bi bila živa.

Aljoša Vuković

GDJE ĆEMO SMIJEH SIJATI

Gdje ćemo smijeh sijati?
Po dvorištu,
igralištu,
šumom, ispod granja –
gdje god je igranja.

A gdje će smijeh klijeti?
U mom srcu,
u tvom srcu,
u srcu sviju
klice smijeha kliju.

A gdje će smijeh cvjetati?
Na mom licu,
na tvom licu,
na licima sviju što se s nama smiju.

Grigor Vitez

1. **Koja pitanja** postavlja pjesnik? Pročitaj ih.
2. Što pjesnik **predlaže**?
3. Koga **usrećuješ** svojim osmijehom? Ispričaj kako to činiš.
4. Poigrajte se u razredu. Smislite **šaljive igre**.
Uljepšajte dan svojim osmjesima.

5. Dopuni rečenice.

Smijeh se **sije** svagdje gdje je

Gdje će smijeh **klijati**?

Gdje će smijeh **cvjetati**?

MOJA BAKA

Ako sretneš moju baku,
negdje samu na sokaku,
ti joj priđi srca laka,
kao da je tvoja baka.

Pomozi joj, mali druže,
jer je noge slabo služe,
a i oči teško vide,
pa mi baka slabo ide.

Prepoznat ćeš moju baku,
i po hodu i koraku,
i po bijeloj sijedoj kosi,
i po štapu što ga nosi.

Kroz roj kola i auta,
prevedi je preko puta,
da u vrevi bučnog grada,
moja baka ne nastrada.

A kad baka dođe kući,
sretno će joj srce tući,
o tebi će, sva u sreći,
mnogo lijepa meni reći.

Ratko Zvrko

sokak – manja, uža ulica ili prolaz

roj – gomila (najčešće roj pčela u košnici)

drug – prijatelj

vreva – gužva

1. O kome pjesnik govori?

2. Kako bi pjesnik želio da se **ponašaš** prema **njegovoj baki**?

3. Što znači da se baku može prepoznati **po hodu i koraku**?

Hoće li baka **biti zahvalna** dječaku?

4. Ako na ulici vidiš **stariju osobu**, kako se **ponašaš**?

5. Pomažeš li **starijim** osobama? Opiši kako.

6. Započnite pisati **Dnevnik dobrih djela**.

U dnevnik zapišite dobro djelo koje ste učinili.

KUĆICA ZA LEPTIRE

Leptir: Hej, radišni mrave, o tebi se dobri glasovi šire.

Gradiš li kućice i za nas leptire?

Mrav: Treba li kućica poput mravinjaka ili možda veća?

Leptir: Nije važno je li malena ili nešto veća;
glavno je da je krov od raznolikog cvijeća.

Mrav: Takav krov traje samo jedno proljeće i dio ljeta.

Leptir: Ništa zato, to mi ne smeta!

Mrav: Kako ne smeta? Poslije toga će ti djeca opet biti na ulici.

Leptir: Neće biti na ulici. Dotle ću nabaviti vreće za spavanje,
pa će zimu prespavati u kukuljici.

Josip Balaško

radišan – vrijedan

1. Koji se **likovi spominju** u ovom igrokazu?
2. Što **leptir traži** od mrava?
3. Zašto leptir želi kućicu s krovom od **raznolikoga cvijeća**?
4. Zamisli kakvo bi cvijeće moglo rasti na krovu leptirove kućice. Opiši.
5. Zašto **mrav misli** da krov od raznolikoga cvijeća **nije dobar**?
6. Što će leptir **nabaviti**?
Gdje će njegova **djeca spavati**?
7. Drvenim bojicama **nacrtaj leptira i mrava**.
Podijelite se u parove i zamijenite udžbenike.
Usmeno opiši crtež koji je nacrtao tvoj **par**.

LISTOPAD U GRADU

Šumi kiša
Pere grad –
Lišćem šušti
Listopad...

Čas bučnija,
A čas tiša,
Kroz sve krošnje
Šumi kiša.

Šumi, šumi...
S vjetrom sad,
Već tri dana
Pere grad.

Pada, pada...
Dugo pljušti,
Nosi vlagu,
Lišćem šušti.

Žuto lišće
U naš grad
Prosuo je
Listopad...

Stanislav Femenić

STIH JE REDAK U PJESMI.
KITICU (STROFU) ČINI VIŠE STIHOVA.
KITICE SU MEĐUSOBNO ODIJELJENE BJELINOM.

1. Što u pjesmi **šumi**, a što **šušti**?
2. Kako zamišljaš kišu koja je *čas bučnija, a čas tiša*?
3. Što još **radi kiša** u pjesmi?

4. Što je to **listopad prosuo** u grad? Pročitaj tu kiticu.
5. Dopuni.

Koliko **kitica** ima ova pjesma? Prebroj.

Koliko **stihova** ima svaka kitica? Prebroj.

6. Čitajte pjesmu i obogatite je zvukovima kiše, lišća i vjetra.
7. **Šumi kiša, lišće šušti...** oponašaj te zvukove i dodaj neke svoje.
8. Ispričaj o tome što je jesen **prosula u tvome** mjestu.

9. Zamisli da vodiš televizijsku **vremensku prognozu**.
Izvesti prijatelje iz razreda **kakvo će vrijeme biti sutra**.

KIŠA

Kiša, kiša, kiša
kiši, kiši, kiši
pada, pada, pada
klizi, klizi, klizi
šumi, šumi, šumi
škropi, škropi, škropi
cijedi, cijedi, cijedi
svoje mlačne suze
i sveg me obuže
od njenog zvuka
neka blagost plaha
pa mi glava klone
na jastuk
lagano...
lagano...
Pst... pst...
kad je kiša prava
najljepše se spava...

Sanja Pilić

1. Koji se **glas često ponavlja** u riječima?

2. Što pjesnikinja **dočarava** tim **glasom**?

3. Koje se **riječi ponavljaju** u pjesmi?

4. Koje riječi u pjesmi **dočaravaju zvukove**? Ispiši ih.

5. Koje riječi u pjesmi **dočaravaju kretanje**? Ispiši ih.

6. Pronađi u pjesmi **što je najljepše raditi** dok pada kiša.

7. Misliš li da je ovo **glasna** ili **tiha** pjesma? Pročitaj **najtiše** stihove.

8. Čitaj pjesmu **glasnije pa tiše**. Pazi da ne probudiš maloga spavača!

9. Ispričaj kako se ti **osjećaš kada pada kiša**.

10. Zamisli kako kiša kucka o tvoj prozor i poziva te van.

Napiši to u **sastavku** *Kišni dan*.

11. Kojim biste **zvukovima** u razredu **dočarali kišu, kišicu** ili **pljusak**?

Upotrijebite glas, ruke ili noge.

Dogovorite se kako će svirati vaš kišni orkestar.

12. **Koje** pjesme **voliš** čitati?

Volim čitati pjesme o

ISKRIVLJENA PRIČA

- Bila jednom djevojčica koja se zvala Žutakapica.
- Ne, Crvenkapica!
- Ah, da, Crvenkapica. Mama ju je pozvala i rekla joj: „Slušaj, Zelenkapice...”
- Ne, Crvenkapice!
- Ah, da, Crvenkapice. „Pođi teti i odnesi joj ovaj krumpir.”
- Ne, idi baki i odnesi joj ručak!
- Dobro.

Djevojčica ode u šumu i susretne žirafu.

- Sve si zbrkao! Susrela je vuka, a ne žirafu.
- I onda je vuk zapita: „Koliko je šest puta osam?”
- Nije istina! Vuk ju je zapitao: „Kamo ideš?”
- Imaš pravo. A Crnakapica mu odgovori...
- Bila je Crvenkapica, crvena, crvena!
- Da i odgovorila je: „Idem na tržnicu kupiti rajčica...”
- Ni govora! „Idem baki jer je bolesna, ali sam zalutala.”
- Tako je. A konj joj reče...
- Kakav konj? Bio je vuk!
- Točno.

I rekao je ovako: „Idi tramvajem sedamdeset i pet, siđi na trećoj stanici, skreni desno gdje su tri stepenice i tu kupi gumu za žvakanje.”

- Djede, pa ti uopće ne znaš pričati priče.

Sve pogrešno pričaš, sve iskriviš.

Ali gumu za žvakanje moraš mi kupiti.

- Dobro, evo ti novac.

I djed nastavi čitati novine.

Gianni Rodari

1. Što je **iskrivljeno** u priči? Što ti je **smiješno** u djedovu pričanju?
2. Promotri **ilustraciju**. Što je na njoj **pogrešno – iskrivljeno**?
3. Izaberi rečenicu za koju misliš da **opisuje djeda**.
 - a) Uopće **ne zna** pričati priče.
 - b) Unuka mu dosađuje, a on samo želi **čitati novine**.
 - c) Voli se **šaliti** sa svojom unukom.

4. Izdvoji i napiši sve što je djed **pogrešno ispričao**.

a) Crvenkapicu je zvao:

b) U šumi je susrela:

c) Vuk ju je pitao:

d) Crvenkapica vuku odgovara:

5. Izaberite neku bajku. **Podijelite** je na nekoliko dijelova, a u razredu se podijelite u skupine.
Neka svaka skupina **promijeni izgled likova, događaje i razgovor** u svome dijelu bajke.
Spojite dijelove i pročitajte svoju iskrivljenu bajku.

6. Oboji ono što **najviše voliš** u bajkama.

kraljevine i
kraljevići

čudesni likovi
– životinje

sretan
završetak

čudesni likovi
– ljudi

KIFLICA I KRUH

Pekar Slavko marljivo je mijesio mekano tijesto.
Napravio je nekoliko štruca kruha, kiflica i peciva.
Poslagao ih je u vruću krušnu peć.
Pekar pogleda na sat. Stići će na vrijeme.
Prvi kupci su već krenuli prema pekarnici.
Rumena lica, na policu poslaže mirišljavi kruh.
Poslagao je i peciva i kiflice.
Širom je otvorio vrata pekarnice.
Miris kruha domamio je prve kupce.
Mame, tate, bake, djedovi, učenici i radnici stajali su u redu.
Pekar Slavko stavljao je kruh u vrećice.
Polica se polako praznila.

– Hej, kruščiću, pomakni se malo, prignječio si me! – zavapi malena kiflica.

Kruh se pomakne, a kiflica pogleda oko sebe.

– Pa kamo su svi nestali?

Kruh se okrene. – Ostali smo samo nas dvoje.

Pekar Slavko čuva nas za djevojčicu Saru.

– Nisam znala da smo tako važni. – prošapće kiflica.

– O, da! Tako je to.

S nama počinje i završava svaki dan! – poučno će kruh.

Uskoro su došle malene dječje ruke.

Kruh i kiflicu izvele su van.

S njima je započeo još jedan dan.

Tamara Vrbanović

štruca – kruh izdužena oblika

ljubopitvo – znatiželjno

puterštangica – kiflica s maslacem

1. Što rade **pekari**?

2. Čime je Slavko **domamio** prve kupce? Tko su **prvi** kupci?

3. Što je neobično u ovoj priči? O čemu **razgovaraju** kruh i kiflica?

Zašto su oni važni?

4. Pročitajte priču izražajno po ulogama: **pripovjedač**, **kruh** i **kiflica**.

5. Objasni kako zamišljaš početak priče.

Pričaj o **mirisima**, **opipima** i **okusima**.

6. Dogovorite mali projektni zadatak u **Danima zahvalnosti za plodove zemlje**. Mogla bi to biti humanitarna prodaja pekarskih proizvoda. Osmislite ponudu, dogovorite pečenje i uredite prodajno mjesto. Odlučite komu ćete pokloniti dobiveni novac.

STUDENI

Prostirku od zvijezda
Noć po nebu stere
Dušni dan i svijeće
Na groblju trepere.
Čempresima vjetar
Obavija grudi.
S mrazovima prvim
Studen se budi.

Aljoša Vuković

prostirati se – širiti se na
sve strane

1. Koji je **naslov** ove pjesme?
2. Što je to **Dušni dan**? Pitaj starije.
3. Zašto na taj dan **na groblju** trepere **svijeće**?
4. **Na što** pjesnika **podsjecaju svijeće**?

5. U kojem je **mjesecu Dušni dan**?
6. Je li tada **hladno**?